

Dzieje wsi Mirotki

Autor: Krzysztof Kowalkowski

Mirotki to stara wieś, o której wspomina się już w dokumentach z I połowy XIV wieku.

Ziemię tymawską, na której leżą Mirotki i okoliczne wsie otrzymali w 1306 r. Krzyżacy. Już 3 lata później w 1309 r. przeciwko nim wystąpili mieszkańcy okolicznych osad, którym przewodził Ośmiela z Mirotek. W 1341 r. Krzyżacy nadali wsi Miritz prawa chełmińskie i wymieniają wieś także w kontrakcie lokacyjnym dla Mikołaja z Jani z 27 grudnia 1354 r. Mirotki od początków swego istnienia pod względem przynależności parafialnej należały do parafii w Barłoźnie. W latach 1402-1415 wieś wymieniana jest jako Nyrzicz, a w latach 1414-1438 Myritcz. I choć wieś była własnością Zakonu, to według spisu dziesięcin z lat 1402-1409 zobowiązana była do składania tychże dziesięcin biskupowi wrocławskiemu. W 1466 roku Mirotki stały się własnością królewską i weszły w skład starostwa osieckiego. W 1507 r. nazwa wsi została zapisana jako Myrothkj. Następne zapisy wymieniają w 1520 r. Mirothky, 1534 r. Mirothki. Od 1570 r. nazwa wsi jest zgodna z dzisiejszą - Mirotki bądź Mierotki. Jedynie w 1584 r. zapisano Nieruthki, a w 1682 Nierodki. Schrötter w swym atlasie z przełomu XVIII i XIX w. wieś nazywa Mirottken i taką nosi ona nazwę w okresie zaboru, czasem pisana przez jedno „t” - Mirotken. Po odzyskaniu niepodległości wieś powróciła do swej starej nazwy. W 2 połowie XVI w. wieś królewska Mirotki, należąca wówczas do starostwa świeckiego, zajmowała obszar 50 łanów, w tym folwark o pow. 31 łanów. We wsi była jedna karczma. Wojny ze Szwedami spowodowały znaczne spustoszenie wsi, tak że został w niej tylko jeden gospodarz Maciej Kleina, do którego należały 3 włóki. Ponadto we wsi był zdun, który produkował garnki dla dworu w Osieku. Karczma, przynosząca dawniej dochód 10 florenów, była opustoszała. Również opustoszały był folwark, a 50 włók gruntów należących do folwarku (ok. 840 ha) było nie obsiane. W 1664 r. Mirotki stanowiły folwark zajmujący 50 włók oraz wieś o 20 włókach, z których 5 włók sołtysich należało na podstawie przywileju krzyżackiego do Pawła Krusa. Kolejnymi znanymi sołtysami byli w 1677 r. Paweł Waldek, a w 1723 r. Jan Kamrowski. W 1765 r. po raz pierwszy odrębnie opisano wieś Mirotki z folwarkiem oraz sołectwo. Na początku XX w. zostaną one administracyjnie podzielone na dwie wsie Mirotki (Mirottken) i Miryce (Mirytz). Sołectwo Mirotki o pow. 7 włók w dniu 1 grudnia 1759 roku, za aprobatą króla Augusta III, otrzymał Jan Fryderyk Wolff, chorąży wojsk koronnych. Na sołeckich włókach wysiewano 60 korców żyta, jarzyny na własne potrzeby, a także hodowano 100 owiec. Następnie tenże Wolff, na wniosek starosty osieckiego Józefa Łochockiego i za zgodą króla Augusta III, otrzymał w dniu 25 marca 1763 roku w czterdziestoletnią dzierżawę całą wieś z folwarkiem. Prawo dzierżawy zagwarantowane zostało także jego sukcesorom. W 1772 r. Mirotki zostały przejęte przez rząd pruski i jako domena stały się jego własnością, a dzierżawcą folwarku w Mirotkach był Krzysztof Adrian Wolff (prawdopodobnie syn Jana) i on to złożył hołd królowi pruskiemu. W 1781 r. wieś liczyła 222 osoby, w tym 22 niekatolików, zapewne ewangelików. W 1812 r. właścicielem części gruntów w Mirotkach (ok. 200 ha) był Stanisław Kuczkowski. Na jego gruntach około 1869 r. postawiono drewniany dworek, który w 1987 r. przeniesiono do Muzeum (Kaszubski Park Etnograficzny Wdzydze), gdzie czeka na rekonstrukcję i postawienie. W 1815 r. Karl Kurtius (hurtownik) z Elbląga kupił obszar dworski w Starej Jani, do którego należały przyległe dobra w Mirotkach. W 1843 r. w Mirotkach mieszkało już 354 mieszkańców, w tym 30 było ewangelikami, a w folwarku 69 osób, w tym 7 ewangelików. Natomiast w 1867 r. w Mirotkach mieszkało już 519 katolików, a w folwarku Mirotki 82 katolików. Istniała już także dwuklasowa szkoła katolicka, której data powstania trudna jest do ustalenia. Do szkoły tej uczęszczało 81 dzieci katolickich ze wsi Mirotki, Olszowiec (dziś nieistniejący), Mieliczki i Czarne. Około 1885 r. wieś miała 21 gospodarstw gburskich, 16 zagrod i 59 domów mieszkalnych. Do szkoły uczęszczały dzieci z folwarku w Mirotkach, Olszowca (Olschewitz) i Miliczka. Pracował w niej także wiatrak, po którym dziś pozostało jedynie koło młyńskie. Przez Mirotki prowadził bity trakt, a do stacji pocztowej w Skórczu było 6 km. Mirotki zajmowały obszar 3033,24 mórg (pruskich), tj. 774,4 ha. Obszar ten nie obejmuje powierzchni folwarku w Mirotkach - dzisiejszej wsi Miryce. Wspomniana szkoła musiała działać prężnie, skoro w 1886 r. odnotowano działalność w Mirotkach biblioteki Towarzystwa Czytelni Ludowych. W latach dziewięćdziesiątych XIX w. (a może już w 1889 r.) część gruntów położonych w Mirotkach, a należących do Juliana Kurtiusa kupił Jan Górski. Został on zasłużonym dla miejscowej społeczności działaczem społecznym i politycznym. Był m.in. Prezesem Towarzystwa Gimnastycznego Sokół, Prezesem „Straży” na powiat starogardzki, członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu i animatorem wielu działań na rzecz utrzymania polskości. W następnych latach nastąpił znaczny rozwój wsi, do którego przyczyniła się zapewne rozbudowa linii kolejowej. W 1902 r. w Mirotkach wybudowano stację kolejową na nowo powstałej linii kolejowej. W okresie tym powstały w Mirotkach dwa tartaki. Prawdopodobnie w 1903 roku wybudowany został murowany parterowy budynek szkoły w Mirotkach na gruntach przekazanych przez Jana Górskiego. W 1904 r. do 4-klasowej szkoły uczęszczało około 150 katolickich i ewangelickich dzieci z Mirotek i folwarku Mirotki, które uczyło dwóch nauczycieli katolickich i jeden ewangelicki. W 1904 roku do szkoły uczęszczało także 16 dzieci katolickich z Miliczek.

Na skutek stale zwiększającej się liczby dzieci w szkole dobudowano prawdopodobnie w 1907 roku nową część do istniejącego małego budynku szkolnego. Do dziś odbywają się w nim zajęcia. Na początku XX w., przed 1905 r. doszło do likwidacji dawnego folwarku należącego do Niemca Bode w Mirotkach (dziś Miryce) i administracyjnego podziału na dwie wsie, Mirotki i Miryce. Miryce po parcelacji były wsią zamieszkałą głównie przez Niemców i stan taki utrzymywał się do 1945 r. Mirotki w 1905 roku zajmowały obszar 721,7 ha, miały 94 budynki, w których mieszkało 869 osób. Katolików było 793, w tym 785 Polaków, 5 Niemców i 3 mówiących innym językiem, ewangelików – Niemców – było 74, a ponadto we wsi mieszkało 2 Żydów. W okresie I wojny światowej rozpoczęto budowę nowej linii kolejowej, która została przerwana na skutek rozwoju sytuacji na froncie, ale wykop po torowisku istnieje w Mirotkach do dziś. Wraz z budową kolei utwardzano brukiem, dotychczas piaszczystą, drogę prowadzącą przez Mirotki. Po zakończeniu I wojny światowej Mirotki znalazły się w granicach odrodzonej Polski. Mieszkało w nich w 99 budynkach 866 Polaków i 30 Niemców. Liczba mieszkańców w następnych latach nie ulegała zmianom i w 1928 r. wieś liczyła 875 katolików. Największymi właścicielami ziemskimi byli Kurt Merker posiadający 141 ha ziemi, Aniela Śliwa - 67 ha i Jan Górski – 56 ha. We wsi była poczta z telefonem. Były dwa młyny, jeden należał do Władysławy Badziągowej, a drugi należał do zarejestrowanej w sądzie firmy o nazwie „La Forestière”. Do firmy tej należał także jeden z tartaków, których w tym czasie we wsi było cztery. Kolejne dwa tartaki należały do zarejestrowanych w sądzie firm W. Badziąg oraz Pomorskiego Towarzystwa Eksploatacji Drzewa. Ostatni czwarty tartak – parowy – należał do Marcina Hennigsena. Wśród rzemieślników prowadzących samodzielną działalność gospodarczą byli cieśle, kowale, murarze, stolarz, szewcy, krawcy, rzeźnik. We wsi był sklep bławatny i 2 zajazdy. W sąsiednich Mirycach mieszkało 53 Polaków i 169 Niemców. W 1935 r., na skutek zmian w systemie samorządu terytorialnego, Mirotki weszły w skład zbiorczej gminy wiejskiej Skórcz. W czasie niemieckiej okupacji Mirotki i Miryce połączono w jeden organizm administracyjny i sytuacja taka trwała do 1960 r. W październiku 1943 r. wieś zamieszkiwało razem 984 osób w 231 domach mieszkalnych, na obszarze 1400,68 ha. Wieś została wyzwolona spod okupacji niemieckiej 21 lutego 1945 r.. Wkrótce po tym odżyło we wsi życie gospodarcze i społeczne oraz rozpoczęła działalność szkoła podstawowa. W 1947 r. powstała we wsi Ochotnicza Straż Pożarna, a w 1948 r. Koło Gospodyń Wiejskich. Od 1958 r. przystąpiono do zakładania instalacji elektrycznej w Mirotkach i w ciągu kilku lat zelektryfikowano wieś w całości. W dniu 1 stycznia 1960 r. Mirotki administracyjnie zostały podporządkowane nowej Gromadzkiej Radzie Narodowej z siedzibą w Skórczu, która powstała z połączenia GRN w Barłożnie i GRN w Pączewie. W następnych latach, gdy powstaną gminy, Mirotki pozostaną w gminie Skórcz. Źródła: Mariusz Łacki, Mirotki XIX-XXI w., Górna Grupa 2000. Józef Milewski, Dzieje wsi powiatu starogardzkiego, Gdańsk 1968. Józef Milewski, Kociewie w latach okupacji hitlerowskiej, Warszawa 1997. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. I-XV, Warszawa 1880-1902. Renata Dombrowska, Grażyna Kościelna, Grażyna Kowalewska, Krzysztof Kowalkowski, Zbigniew Sakowski, Marcin Staporek, Mariola Wiklent, Dorota Żurawska, Zofia Żurawska, 100 lat dziejów naszej szkoły. Mirotki 1905-2005, Mirotki 2005. Fotografie: Maciej Łabudzki